

‘ชาวเวียงแหง’ ประกาศต้านเหมืองลิกไนต์ หวั่นกฟผ.ก่อกำเนิดพลาตซ่าซาก (1)

■ พิรอบ แต้มประสิทธิ์

ขณะนี้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตอยู่ระหว่างการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เพื่อทำเหมืองลิกไนต์ ที่อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านกลุ่มนักวิชาการเอ็นจีโอ และชาวบ้านประกาศคัดค้านโครงการดังกล่าว เนื่องจากหวั่นผลกระทบเหมือนโครงการอื่นของกฟผ. และช้ำรอยเหมืองที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ตามแผนของกฟผ.ต้องการเปิดพื้นที่เหมืองเพื่อขุดเอาถ่านหินลิกไนต์ในเนื้อที่ประมาณ 3,500 ไร่ ซึ่งกินบริเวณครอบคลุม 3 ตำบล คือ ต.เปียงหลวง ต.แสนไห และ ต.เมืองแหง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ของตัวเหมืองอยู่ใน อ.เวียงแหง เพื่อนำถ่านหินลิกไนต์ไปปรับปรุงคุณภาพถ่านหินที่ อ.แม่เมาะ แม้ว่าการสำรวจก่อนหน้านั้นได้ข้อสรุปว่าไม่คุ้มค่าการลงทุน แต่จากต้นทุนเชื้อเพลิงอื่นสูงขึ้นทำให้ กฟผ. ต้องหันมาหาแหล่งถ่านหินราคาถูกในประเทศอีกครั้งและได้เล็งไปที่เหมืองถ่านหินที่อำเภอเวียงแหง

ชาวบ้านในพื้นที่ อ.เวียงแหง เริ่มตื่นตัวคัดค้านโครงการดังกล่าวหลังรับรู้จาก กฟผ.กำลังเดินหน้าโครงการ ซึ่งจากบทเรียนจากโรงไฟฟ้าของ กฟผ. ที่แม่เมาะ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และสุขภาพในวงกว้างจนถึงปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการปล่อยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากกระบวนการเผาไหม้

หากพิจารณาจากลักษณะภูมิประเทศของ อ.เวียงแหง เป็นลักษณะท้องกระทะ ที่มีภูเขาล้อมรอบ ซึ่งมีความกดดันอากาศสูง ทำให้อากาศปิดและก๊าซที่ปล่อยออกมาจึงไม่สามารถแพร่กระจายได้ ดังนั้นชาวบ้าน เห็นว่าการขุดเหมืองแร่ที่นี่จะทำให้เหตุการณ์ช้ำรอยกับที่เกิดขึ้นที่แม่เมาะ

ในกรณีของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มีการศึกษาของมหาวิทยาลัยการสาธารณสุขจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี 2544 ยืนยันว่าโรงไฟฟ้างดงามส่งผลกระทบต่อคนที่อยู่บริเวณโดยรอบอย่างรุนแรง และกฟผ.ก็ไม่ได้ดำเนินการใดๆ เพื่อแก้ปัญหา

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนที่อยู่รอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ มีความเสี่ยงต่ออาการโรคระบบทางเดินหายใจมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดลำปาง 2-3 เท่า โดยอาการที่พบได้แก่ การไอเรื้อรัง การมีเสมหะเรื้อรัง หายใจมีเสียง

วี๊ด หอบหืด และหลอดลมอักเสบ

ชาวบ้านที่ อ.เวียงแหง รับรู้ผลที่เกิดขึ้นอย่างดี และรับรู้ความน่ากลัวของสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมา และไม่เชื่อคำสัญญาใดๆ ที่ กฟผ. ให้ไว้ เพราะจากบทเรียนในหลายโครงการปรากฏว่าปัญหาตามมาไม่สิ้นสุดและส่งผลกระทบต่อชีวิตอย่างยาวนาน

จากการสำรวจของชาวบ้าน อ.เวียงแหง ระบุว่าชาวบ้านต้องการเข้ามาจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีชาวบ้านคัดค้านจากโครงการถ่านหินลิกไนต์ถึง 94% จากชาวบ้านทั้งหมด 2.5 หมื่นคน ถือเป็น การสำรวจข้อเท็จจริงจากภาคประชาชนเอง และไม่ต้องการอยากเห็นการสร้างเหมืองลิกไนต์เกิดขึ้น

แม้ว่าโครงการยังไม่เริ่มขึ้น ขณะนี้มีการขึ้นป้ายในหมู่บ้านแล้ว และแสดงเจตนากรณีชัดเจนว่าไม่ต้องการเหมืองลิกไนต์

“ก่อนเอาดินมาถม ข้ามศพคุณแม่แพมไปก่อน” และอีกป้ายเขียนไว้ว่า “ไม่ต้องทำEIA เพราะคนแม่แพมไม่ต้องการเหมืองลิกไนต์”

พ่อหลวงพิม กาไชย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ต.เชียงไท่ ถ่ายทอดความรู้สึกออกมาว่า รู้สึกหม่นหมอง เมื่อมีโครงการจะเข้ามาที่นี่ เป็นห่วงการทำมาหากินว่า “หมูเฮาจะอยู่กันอย่างไรร” แต่ก็มีความใจขึ้นมาแล้ว แม้ถูกบังคับจิตใจก็ต้องสู้และหากตายก็ต้องฝังที่นี่ แม้มีเพียง 3 คน ก็จะสู้ ทุกคนที่มารวมกันนับว่ารู้สึกภูมิใจ การทำมาหากินจะเอาเงินมาแลกไม่ได้เพราะเงินล้านใช้ปีเดียวก็หมด

“พมอยู่มาที่นี่นับตั้งแต่ปู่ย่า ตายาย อยู่ร่วมกันมาด้วยความยุติธรรม ความเสมอภาค บ่เอาไรเอาเปรียบซึ่งกัน มีความเกื้อกูลด้วยกัน การมาสร้างเหมืองถ่านหินลิกไนต์ เป็นทำให้เกิดความขัดแย้ง และพึ่งมาเจอเมื่อปีกลายมีบางกลุ่มที่เข้ามายุยงสร้างความขัดแย้ง แต่ชาวบ้านบ่ได้หาประโยชน์จากกลุ่มดังกล่าว”

เขากล่าวทั้งท้ายว่ามาถึงวันนี้ทุกหมู่บ้านใน อ.เวียงแหง ต้องทำงานร่วมกันด้วยความมีเอกภาพ มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และต้องสู้ด้วยปัญญาจากกลุ่มของฝ่ายรัฐที่เข้ามายุยง

สำหรับโครงการนี้อาจไม่ถ่วงหนักสำหรับกฟผ. นอกจากเจอแรงต่อต้านจากชาวบ้านแล้วยังมีนักวิชาการและเอ็นจีโอจำนวนมาก รวมทั้งชาวเชียงใหม่อีกจำนวนไม่น้อยที่จะร่วมด้วย ซึ่งบางที่เมืองท่องเที่ยวอันดับต้นๆ ของไทยกำลังจะกลายเป็นอดีตก็เป็นได้